

Plan van Aanpak OPDC

Versie november 2024

Van: Team Overstag - Geschreven door Pauline van den Bos en Herma Keuning
Met medewerking van: Wilma Aalbers, Angeline Aalberts, Erika Hoddenbagh, Annelies van Langevelde en Roel Verheijden
Datum: November 2024
Betreft: Vormgeving en inrichting OPDC

Inhoud

Aanleiding.....	4
Theoretisch kader.....	6
Mentaal welbevinden onder scholieren	6
Thuiszitters	7
Problematisch schoolverzuim	9
Aanpak thuiszitters.....	11
Het OPDC.....	16
Missie en visie	16
Aanbod	16
Arrangement Regulier	16
Arrangement Binnenboord	18
Arrangement Thuiszitters.....	19
Mogelijkheden voor verbreding aanbod.....	20
Route via Aan de Slag	20
Route hulpverlening	20
Route observatieklas J.H. Donnerschool	20
Overstapcoaching VO-MBO.....	21
Inzet digitaal afstandsonderwijs.....	21
Vaste vakdocenten	21
Talentontwikkeling en loopbaanbegeleiding	22
Samenwerking.....	23
Kennis en expertise delen op de VO-scholen.....	23
Samenwerking met Centrum voor Jeugd en Gezin en GGD.....	23
Inzetten van (verzuim)coaches in samenwerking met leerplicht	24
Gemeenten.....	24
Risico's en kansen.....	25
Risico's die het voortzetten van het OPDC belemmeren	25
Risico's bij het ontbreken van een OPDC binnen het samenwerkingsverband	25
Kansen voor de toekomst.....	25
Ervaringen uit de praktijk	26
Bijlagen	29

Bijlage 1: Bouwstenen verzuimaanpak POBV	30
Bijlage 2: MAZL aanpak	31
Bijlage 3: Beschrijving van het aanbod t.b.v. de begroting	32
Het aanbod	32
Personele bezetting.....	32
Fysieke ruimte	32
Overig	32
Bijlage 4: De begroting	33

Aanleiding

In de zomer van 2023 is een onderzoek uitgevoerd naar strategische vraagstukken in het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Barneveld Veenendaal (SWV POBV). De aanleiding daarvoor was de financiële situatie die aan de hand van het Jaarverslag 2022 zichtbaar werd. Aan de toenmalige directeur-bestuurder is gevraagd, op grond van de conclusies en aanbevelingen, te komen met een plan van aanpak om de (financiële) situatie van het samenwerkingsverband weer gezond te krijgen.

De meest cruciale opmerking uit het onderzoek was dat een aantal schoolbestuurlijke verantwoordelijkheden door het samenwerkingsverband als uitvoeringsorgaan werden gerealiseerd. Door die realisatie kwam de ontwikkeling in de scholen zelf, om meer leerlingen voor regulier onderwijs te behouden, onvoldoende tot stand. Om uit deze impasse te komen, moesten de verantwoordelijkheden weer komen te liggen, waar ze hoorden: bij de scholen. In het ondersteuningsplan 2022-2026 is daar een richting voor bepaald: meer thuis- en schoolnabij organiseren van de ondersteuning voor leerlingen.

Als gevolg van bovenstaande conclusies is op 10 oktober 2023 medegedeeld aan alle medewerkers van het SWV POBV dat de inrichting van de organisatie van het samenwerkingsverband een aantal grote wijzigingen zal gaan doormaken. Eén van deze wijzigingen is dat de bovenschoolse voorziening, in dit geval Overstag te Veenendaal, gesloten zou worden per 1 augustus 2025.

Dit had tot gevolg dat een ander aanbod moest worden gerealiseerd voor de kwetsbare doelgroep van leerlingen die opgevangen worden op Overstag. Hiervoor zijn onder andere ‘interne voorzieningen’ in de scholen ingericht.

Op 21 maart 2024 hebben de scholen van het SWV POBV hun plannen gepresenteerd ten aanzien van hun interne voorzieningen. Inmiddels zijn alle VO-scholen binnen dit samenwerkingsverband gestart met een dergelijke voorziening. Wij zijn van mening dat de interne voorzieningen voor een deel van de doelgroep van Overstag een passend alternatief kan zijn. We steunen daarom het implementeren van deze voorzieningen en stellen hiervoor onze kennis en expertise ter beschikking.

Vanuit Overstag zijn er zorgen geuit over leerlingen, voor wie het aanbod van deze interne voorzieningen niet passend zullen zijn. In de bijeenkomst op 21 maart 2024 gaven de scholen aan dat zij met de interne voorzieningen nog geen aanbod hebben voor de volgende groepen leerlingen:

- Leerlingen met externaliserend gedrag, die voor hun eigen veiligheid of die van anderen, tijdelijk niet in het schoolgebouw of op het schoolterrein kunnen zijn.
 - (Vermoedelijk) hoogbegaafde leerlingen die dreigen vast te lopen of af te haken binnen het regulier onderwijs of reeds thuis zitten, omdat zij de aansluiting met het onderwijs zijn kwijtgeraakt.
 - Thuiszittende leerlingen, waarbij het gaat om langdurig en/of zorgwekkend verzuim.
- Het samenwerkingsverband heeft echter een wettelijke verplichting om te voorkomen dat leerlingen langdurig thuis zitten.

Uit eerste evaluaties met betrokkenen van de interne voorzieningen wordt duidelijk dat een deel van de kwetsbare leerlingen binnen deze voorzieningen kunnen worden opgevangen, maar dat dat niet voor al deze leerlingen geldt. Met de sluiting van Overstag zou er vanaf 1 augustus 2025 voor deze leerlingen geen passend onderwijs- en begeleidingsaanbod meer zijn binnen het samenwerkingsverband.

Inmiddels is duidelijk dat er, na het sluiten van Overstag, een aanbod blijft vanuit een OPDC, waarbij de intentie is dat dit OPDC een regionale functie krijgt binnen de Regio Foodvalley. Een OPDC, dat staat voor **orthopedagogisch didactisch centrum**, is een bovenschoolse voorziening, verbonden aan een samenwerkingsverband. De leerlingen die gebruikmaken van de diensten van het orthopedagogisch didactisch centrum zijn en blijven ingeschreven bij reguliere scholen voor voortgezet onderwijs. De verwijzende school blijft verantwoordelijk voor het resultaat van het onderwijs¹. De medewerkers van het huidige Overstag denken mee in de vormgeving en inrichting van het OPDC. Ook wordt er met aandacht gezocht naar een nieuwe, passende locatie voor het OPDC, aangezien de huidige locatie van Overstag niet meer beschikbaar is na 1 augustus 2025. Deze ontwikkelingen worden gesteund door de nieuwe directeur-bestuurder mevr. M. Triest. We zijn van mening dat een permanente, kleinschalige voorziening nodig blijft; gericht op onderwijs en zorg, waarbij de insteek is dat zorg terugleidt naar onderwijs.

Vanaf 1 augustus 2024 is het OPDC aangemeld bij DUO. Het OPDC speelt binnen het samenwerkingsverband een belangrijke rol bij:

- het ondersteunen van de scholen door de tijdelijke opvang van leerlingen die binnen de school moeizaam functioneren.
- het verduidelijken van de ondersteuningsbehoefte en het geven van handelingsadviezen aan de leerling, de ouders en de school.
- het voorkomen van voortijdige schooluitval door leerlingen tijdelijk op te vangen en weer een onderwijsperspectief te bieden.
- het beperken van de instroom in het VSO van leerlingen.
- het voorkomen dan wel beëindigen van thuiszittersproblematiek van leerlingen².
- het bieden van een aanbod voor leerlingen met hoogbegaafdheid die vastlopen in de reguliere setting.

Het plan dat voor u ligt maakt inzichtelijk wat er nodig is om binnen het Samenwerkingsverband Barneveld Veenendaal, en binnen de regio, vanuit een OPDC een dekkend aanbod te kunnen blijven bieden voor de bovengenoemde kwetsbare doelgroepen. Dit aanbod draagt bij aan inclusief onderwijs, waar leerlingen dichtbij huis toegang hebben tot een inclusieve leeromgeving, waar ze meetellen en kansen krijgen.

N.B.

Overal waar 'hij' of 'zijn' staat, kan ook 'zij' of 'haar' worden gelezen. Overal waar 'ouders' staat, kan ook 'verzorgers' worden gelezen.

Dit plan van aanpak zal op 1 maart 2025 worden herzien en zo nodig worden bijgesteld.

¹ <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/toezicht-op-samenwerkingsverbanden-passend-onderwijs/inrichting-en-voorschriften-orthopedagogisch-didactisch-centrum>

² <https://swvfryslan-noard.nl/ondersteuning/opdc/>

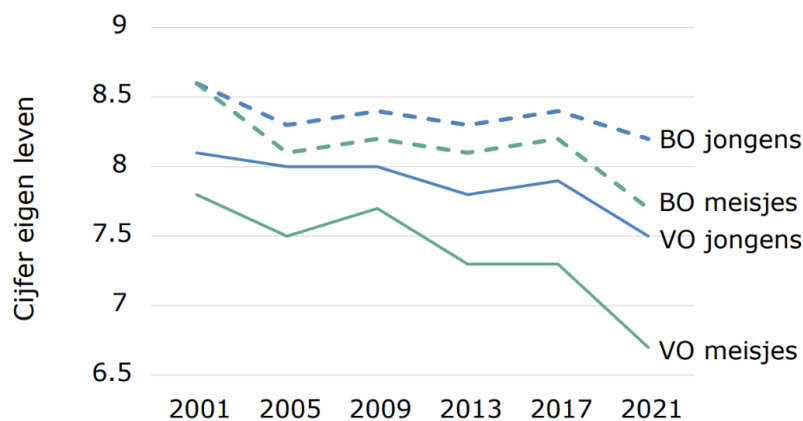

Theoretisch kader

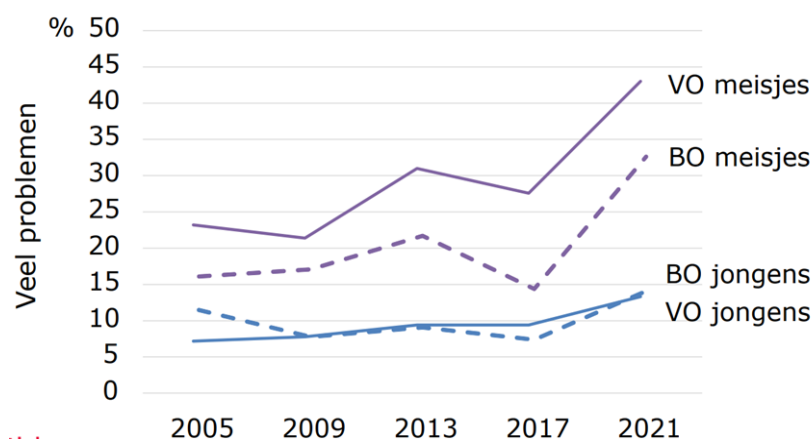
Mentaal welbevinden onder scholieren

De noodzaak om de arrangementen Regulier, Binnenboord en Thuiszitters te blijven voortzetten in het OPDC, om de meest kwetsbare leerlingen een passende plek te bieden en te behouden voor het onderwijs, past binnen bredere ontwikkelingen in onze samenleving. Al jaren zijn er zorgen over het mentaal welbevinden van kinderen en jongeren en de stijging van het aantal leerlingen dat psychische problemen ervaart. Het Trimbos-instituut doet elke vier jaar onderzoek naar gezondheid en welbevinden onder scholieren. Cijfers vanuit het laatste onderzoek in 2021 laten een daling zien van de levenstevredenheid en een stijging van het ervaren van mentale problemen³.

Levenstevredenheid:

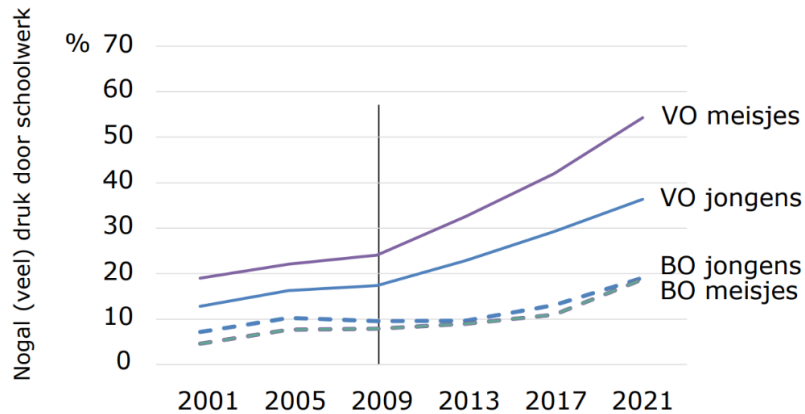
Ervaren van mentale problemen:

³ Boer, M., Van Dorsselaer, S., De Looza, M. De Roos, S., Brons, H., Van den Eijnden, R., Monshouwer, K., Huijnk, W., Ter Bogt, T., Vollebergh, W., Stevens, G. (2022). HBSC 2021 Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland. Universiteit van Utrecht, Utrecht. Geraadpleegd op 4 mei 2024, van <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-0ced13784471cc6b8733f12b4e6410dbadfbdd71/pdf>

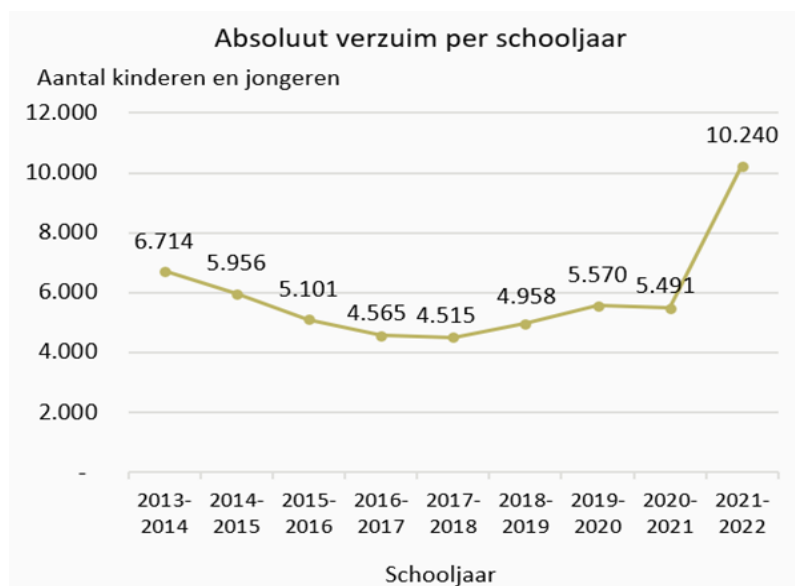

Eén van de oorzaken die worden genoemd betreffende de toename van mentale problemen is de druk die leerlingen ervaren als het gaat om schoolwerk.

Thuiszitters

Met het toenemen van mentale problemen bij scholieren, wordt ook een toename gezien van het aantal scholieren dat thuiszit of waarbij er sprake is van zorgelijk verzuim. Cijfers van het Nederlands Jeugdinstituut laten een toename zien van het absoluut verzuim, waarbij het gaat om jeugdigen die niet meer ingeschreven staan bij een school⁴.

⁴ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2023). Verzuimcijfers 2021/2022

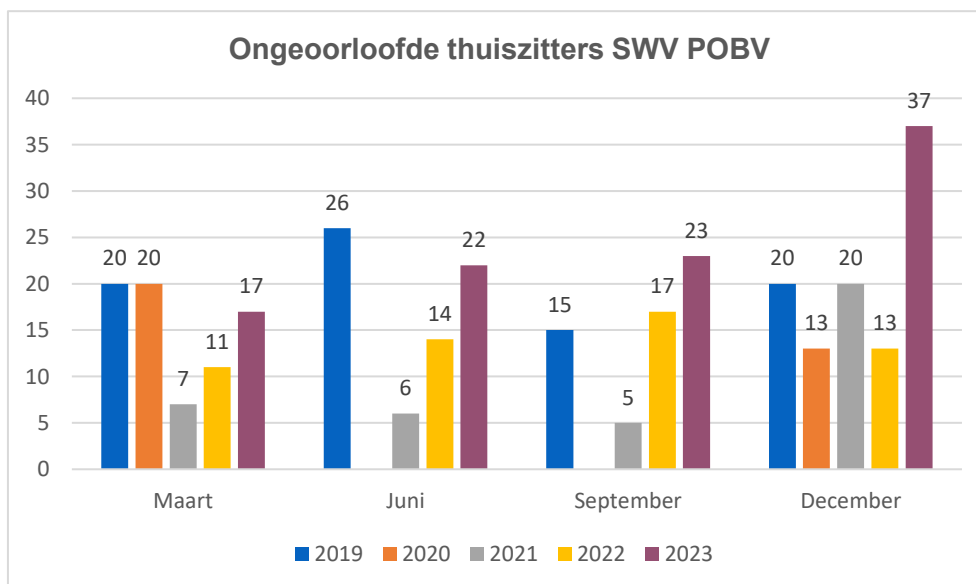
Naast thuiszitters die niet meer ingeschreven zijn bij een school, is er een grote groep leerlingen die nog wel ingeschreven staat bij een school, maar daar niet of nauwelijks komt of waarbij sprake is van zorgelijk verzuim. Cijfers over dit aantal thuiszitters zijn niet eenduidig, omdat er verschillende definities worden gehanteerd voor de beschrijving van een thuiszitter.

De sectorraad samenwerkingsverbanden passend onderwijs VO benoemt kinderen en jongeren die geen of minder dan 50% onderwijs volgen als 'thuiszitters'. In schooljaar 2021-2022 waren er volgens het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport 3.181 thuiszitters. Een schooljaar eerder waren dat er 2.212. Dat is een stijging van meer dan 43%. Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) schat het aantal op ongeveer 3300. Volgens ouder- en belangenverenigingen gaat het om aantallen tussen 15.000 en 20.000⁵.

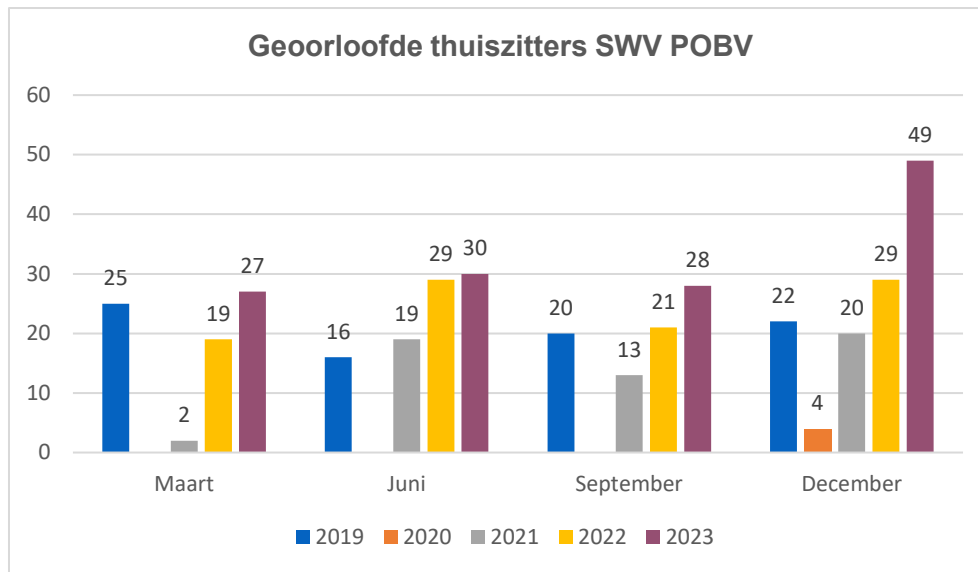
Sinds 2019 worden binnen ons samenwerkingsverband de cijfers bijgehouden als het gaat om thuiszitters. De cijfers van 2020 zijn niet compleet.

In de Regio Foodvalley is in het najaar van 2023 een onderzoek uitgevoerd naar thuiszitters, de definities die gehanteerd worden en de aantallen leerlingen die bekend zijn bij de gemeenten en de samenwerkingsverbanden. De definitie 'thuiszitter' wordt verschillend gehanteerd. Dit leidt tot onduidelijkheid over wanneer een leerling al dan niet gemeld moet worden als thuiszitter.

In december 2023 is een stijging te zien van het aantal geoorloofde en ongeoorloofde thuiszitters. Een deel van deze stijging kan verklaard worden uit de extra aanlevering van thuiszitters door scholen buiten ons samenwerkingsverband. Echter, dit gaat om enkele casussen. Ook binnen de scholen zelf is een toename te zien van thuiszitters die niet geheel verklaard kan worden uit aanpassing in de registratie.

⁵ Netwerk Leidinggevenden Passend Onderwijs. (2024). *Position Paper Thuiszitters en thuisonderwijs*. Geraadpleegd op 22 juni 2024, van <https://netwerklpo.nl/uploads/content/Position-paper-Thuiszitters-en-thuisonderwijs.pdf>.

Problematisch schoolverzuim

Zoals hierboven beschreven wordt de definitie van een 'thuiszitter' verschillend gehanteerd. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen hanteert voor een thuiszitter de definitie: 'Leerlingen die ingeschreven zijn op school, maar langer dan vier weken thuiszitten'. Daarnaast is er 'absoluut verzuim'. In dat geval gaat het over leerlingen die wel leerplichtig zijn, maar niet op een school staan ingeschreven en dus niet naar school gaan.

In een poging begripsverwarring tegen te gaan, heeft Kearney (2008a)⁶ drie criteria opgesteld om te bepalen of er sprake is van problematisch schoolverzuim. Volgens zijn definiëring is schoolverzuim problematisch wanneer een leerling:

- in een periode van twee weken 25 procent van de schooltijd heeft gemist.
- gedurende een periode van ten minste twee weken het heel moeilijk vindt om naar school te komen of te blijven en dit het gezinsleven en/of het welzijn van de leerling significant verstoort.
- voor ten minste tien dagen afwezig is in een periode van vijftien weken.

Wat opvalt aan deze opsomming is dat het hier gaat om een combinatie van tijd indicatieve criteria en inhoudelijke criteria, in tegenstelling tot de definitie van het ministerie van OCW.

Naast onduidelijkheid over de definitie van thuiszitters, is er geen eenduidigheid over de soorten van verzuim. Heyne en collega's (2019)⁷ hebben op basis van hun literatuurreview vier 'soorten' problematisch schoolverzuim in kaart gebracht:

- weigeren om naar school te gaan.
- spijbelen.
- onthouden van schoolgang.
- uitsluiten van schoolgang.

Deze indeling doet meer recht aan de diversiteit van de achterliggende problematiek die tot schoolverzuim leidt.

⁶ Kearney CA. School absenteeism and school refusal behavior in youth: a contemporary review. *Clinical Psychology Review*. 2008;28:451–471.

⁷ Heyne, D., Gren-Landell, M., Melvin, G., Gentle-Genitty, C. (2019). Differentiation Between School Attendance Problems. *Cognitive and Behavioral Practice*, Volume 26, Pag. 8-34. Geraadpleegd op 22 juni 2024, van <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1077722918300439>

Een indeling in soorten schoolverzuim kan helpen om de problematiek nader te duiden, risico- en beschermende elementen beter in kaart te brengen, en interventies en preventiemaatregelen te concretiseren.

Kearney en Graczyk definiëren schoolverzuim als:

10% of meer missen van de schooltijd door:

- ongeoorloofd verzuim
- geoorloofd verzuim
- verzuim door disciplinaire maatregelen⁸

Onderstaande tabel maakt inzichtelijk wat dit betekent voor het missen van onderwijstijd⁹.

Leerling mist	Per week	Per jaar	Na 13 jaar onderwijs is dat
10 minuten per dag	50 minuten per week	1,5 week per jaar	Bijna een half jaar
20 minuten per dag	1 uur en 40 minuten per week	2,5 week per jaar	Bijna 1 jaar
30 minuten per dag	Halve dag per week	4 weken per jaar	Bijna 1,5 jaar
1 uur per dag	1 dag per week	8 weken per jaar	Meer dan 2,5 jaar

Kearney en Graczyk benoemen daarnaast de gevolgen:

Korte termijn:

- leerproblemen
- emotionele en gedragsproblemen
- verminderd sociaal functioneren
- vroegtijdig schoolverlaten
- in aanraking komen met politie

Lange termijn:

- relatieproblemen
- psychiatrische problemen
- problemen bij het vinden van een baan
- lager salaris
- niet-gewelddadige criminaliteit
- middelengebruik

⁸ <https://www.nji.nl/system/files/2021-04/Schoolverzuim-aanpakken-een-wetenschappelijke-onderbouwing.pdf>

⁹ <https://www.attendanceworks.org/>

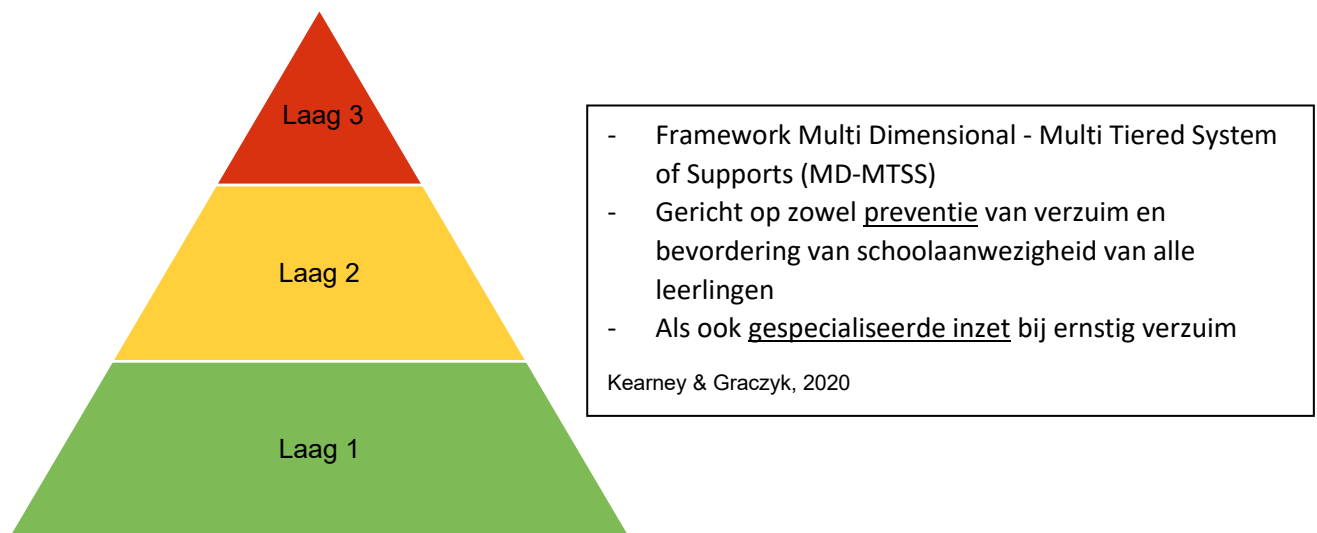
Aanpak thuiszitters

Samenwerkingsverbanden hebben een wettelijke opdracht:

‘Voor ieder kind moet plek zijn in het onderwijs, ook als extra ondersteuning nodig is. Het samenwerkingsverband heeft de wettelijke verplichting te zorgen voor een dekkend netwerk aan ondersteuningsvoorzieningen voor alle leerlingen binnen het gebied’¹⁰.

Voor de aanpak van schoolverzuim is het van belang om het aantal thuiszitters goed in kaart te brengen. Hiervoor biedt het model ‘Bouwstenen Amsterdamse Verzuimaanpak’ bruikbare handvatten¹¹. In bijlage 1 is dit model te vinden, zoals dat toegepast zou kunnen worden binnen de situatie van het Samenwerkingsverband Barneveld Veenendaal.

Vervolgens kan er samen met de scholen een plan van aanpak worden opgesteld volgens het Framework Multi Dimensional - Multi Tiered System of Supports¹².

Laag 1: algemene preventieve maatregelen

Laag 2: gerichte activiteiten voor individuele of groepjes leerlingen

Laag 3: intensieve interventies, op maat

In laag 1 en 2 kan de MAZL aanpak (Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen, een methodiek voor integrale aanpak van ziekteverzuim) ingezet worden om langdurig en zorgelijk schoolverzuim te voorkomen en in een vroeg stadium aan te pakken¹³. In bijlage 2 is de uitwerking van de MAZL aanpak te vinden.

Laag 3 bevat interventies die worden ingezet bij leerlingen met ernstige en complexe problematiek, met langdurig verzuim. Zonder een intensieve aanpak is het waarschijnlijk dat deze leerlingen niet teruggaan naar school. Bij de interventies in deze laag is het essentieel om samen te werken met

¹⁰ <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/toezicht-op-samenwerkingsverbanden-passend-onderwijs/thuiszittersregistratie>

¹¹ Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Amsterdam-Diemen. (2020). Bouwstenen Amsterdamse Verzuimaanpak. Geraadpleegd op 22 juni 2024, van <https://www.steunpuntpassendonderwijs-povo.nl/wp-content/uploads/2021/09/Bouwstenen-Amsterdamse-Verzuimaanpak-definitief-april-2020-1.pdf>

¹² Graczyk, P., (2022, 17 mei). Masterclass Shifting the Paradigm to a Focus on Attendance & Prevention

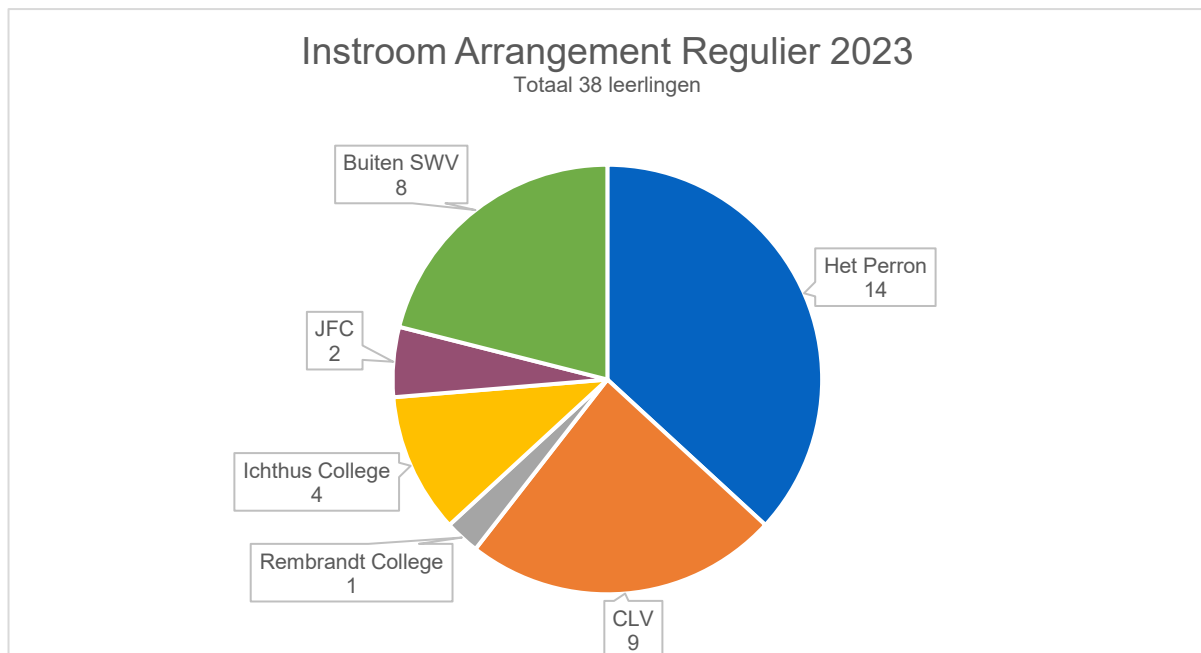
¹³ <https://www.nji.nl/interventies/mazl-op-het-vo>

ouders, de ontwikkeling van de leerling zo veel mogelijk te stimuleren, en de problematiek aan te pakken. In deze laag is het mogelijk om jeugdigen in een andere setting onderwijs te bieden. Dit kan een andere setting binnen dezelfde school zijn, bijvoorbeeld in een speciale klas, of in een andere school of voorziening, zoals een OPDC. Deze alternatieve settings kenmerken zich door onderwijs in kleinere groepen, en een individuele aanpak voor jeugdigen gericht op onder andere gedrag en onderwijs. In deze laag kunnen de interventies uit de tweede laag worden uitgebreid en geïntensiveerd. De uitbreiding bestaat uit de inzet van deskundigen¹⁴.

Binnen het Samenwerkingsverband Barneveld Veenendaal worden verschillende arrangementen aangeboden die maatwerk kunnen bieden aan leerlingen, om daarmee thuiszitten te voorkomen en vorm te geven aan de route naar inclusief onderwijs. Onder deze arrangementen vallen de arrangementen Regulier, Binnenboord en Thuiszitters, die in het huidige OPDC worden aangeboden. In bovenstaande piramide betreft dit de interventies in laag drie.

In de afgelopen jaren hebben deze arrangementen de in- en uitstroom laten zien:

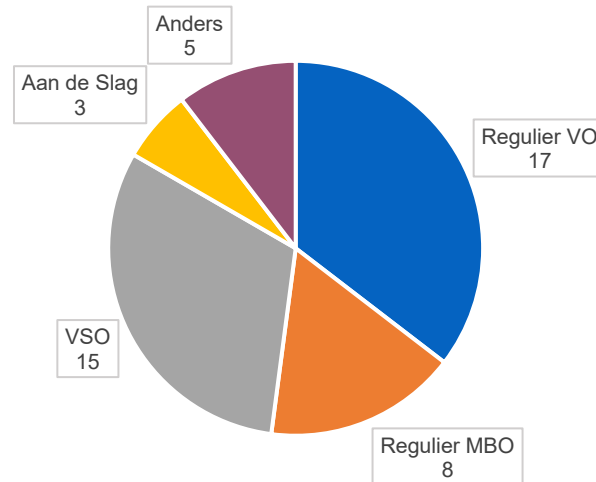

¹⁴ Kearney, C. A., & Graczyk, P. A. (2020). A multidimensional, multi-tiered system of supports model to promote school attendance and address school absenteeism. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 23(3), 316–337. <https://doi.org/10.1007/s10567-020-00317-1>

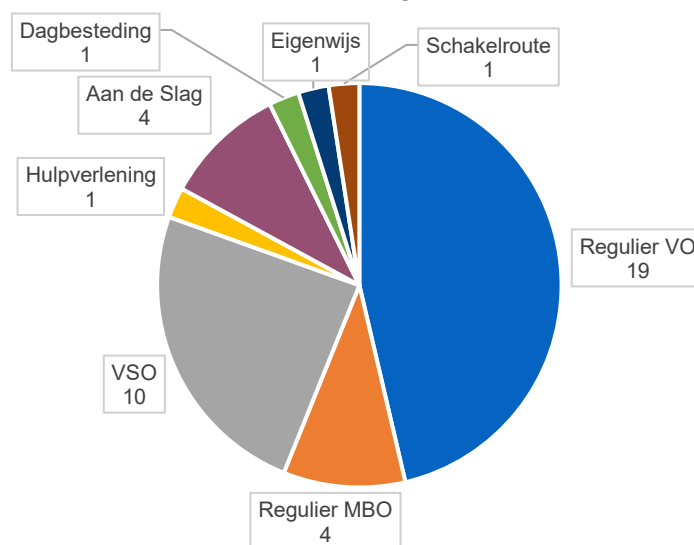
Uitstroom Arrangement Regulier 2023

Totaal 48 leerlingen

Uitstroom Arrangement Regulier 2022

Totaal 43 leerlingen

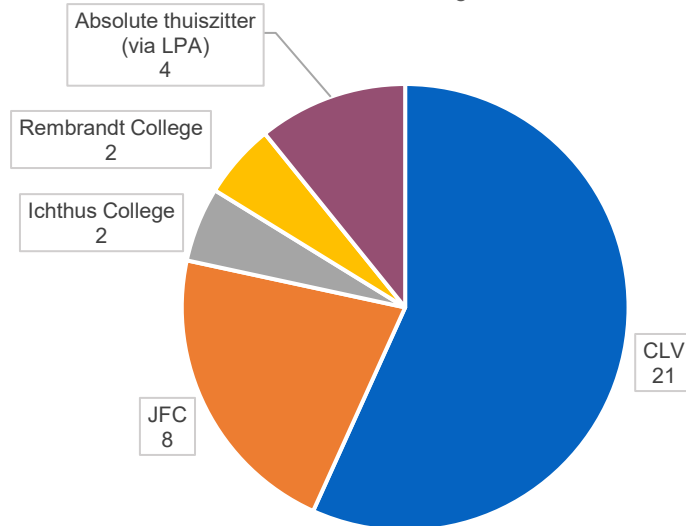
Op 1 januari 2023 volgden 24 leerlingen een traject op Overstag in het Reguliere arrangement. Gedurende het jaar zijn er 38 leerlingen ingestroomd, waarvan 30 uit Samenwerkingsverband Barneveld Veenendaal en 8 van buiten het samenwerkingsverband. Vanuit het Reguliere arrangement zijn er in 2023 48 leerlingen teruggeplaatst of zijn doorgestroomd naar een passende vervolgplek. Het jaar daarvoor waren dat er 43. Op 31 december 2023 volgden 12 leerlingen een traject op Overstag in het Reguliere arrangement. De gemiddelde verblijfsduur van de uitgestroomde leerlingen bedroeg dat kalenderjaar veertien weken.

Zoals te zien is in bovenstaande diagrammen bedient het OPDC leerlingen van de Veenendaalse scholen, maar ook leerlingen van de Barneveldse scholen en omliggende gemeenten. Het Tijdelijk Arrangement Donnerschool (TAD) is per 31 juli 2024 gestopt. Het is nog onduidelijk wat het effect hiervan zal zijn op het aantal Barneveldse leerlingen dat gebruik zal maken van het aanbod van het OPDC.

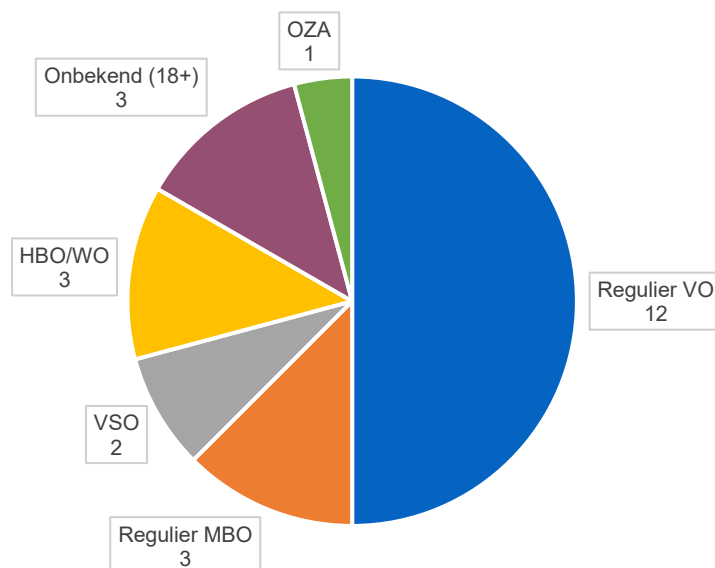
Instroom Arrangement Binnenboord 2022-2024

Totaal 37 leerlingen

Uitstroom Arrangement Binnenboord 2022-2024

Totaal 24 leerlingen

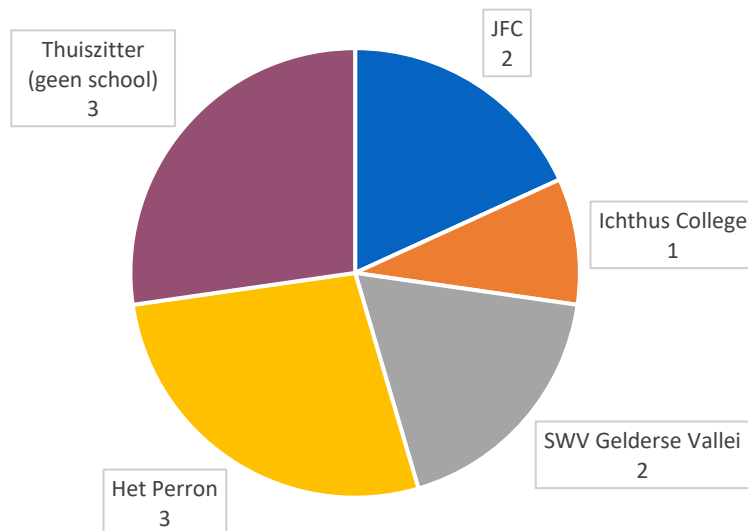

Van de 37 leerlingen die bij Binnenboord onderwijs hebben gevolgd of nog altijd volgen, zijn er in totaal 25 leerlingen zodanig vastgelopen op school, dat ze thuis zijn komen te zitten. Er zijn tussen 2022 en 2024 in totaal 24 leerlingen uitgestroomd vanuit Binnenboord, waarvan 21 leerlingen weer in een onderwijssetting terecht zijn gekomen. In mei 2024 volgden 13 leerlingen onderwijs bij Binnenboord.

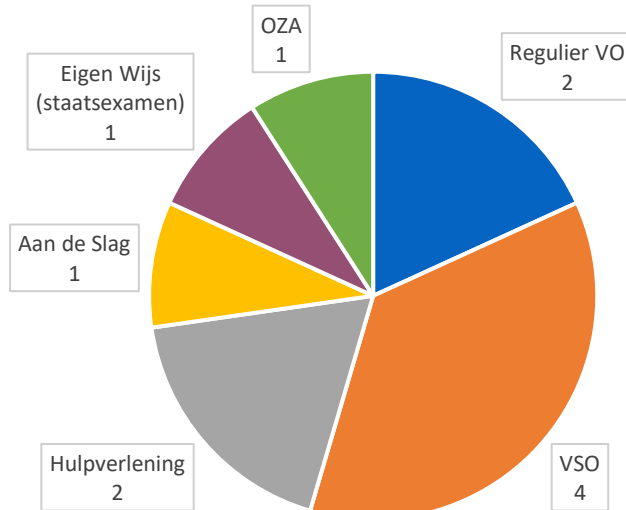
Instroom Arrangement Thuiszitters 2022-2023

Totaal 11 leerlingen

Uitstroom Arrangement Thuiszitters 2022-2023

Totaal 11 leerlingen

Tussen 2022 en 2023 zijn alle 11 leerlingen die zijn ingestroomd in het Arrangement Thuiszitters ook weer uitgestroomd, waarvan 8 leerlingen naar een onderwijssetting.

Bovenstaande cijfers laten zien dat de verschillende arrangementen die geboden worden binnen Overstag, succesvol ingezet kunnen worden om thuiszitten te voorkomen en het aantal thuiszitters te verminderen. In 2022-2024 zijn door de inzet van de arrangementen tientallen leerlingen behouden voor het onderwijs.

Het OPDC

Missie en visie

Als OPDC willen we een veilige plek zijn, waar jongeren zich gezien en gehoord voelen.

Om de jongere zo goed mogelijk te kunnen begeleiden werken we nauw samen met ouders, school, hulpverlening en andere betrokkenen.

Rust, respect, vertrouwen, humor en verbondenheid zijn bij ons belangrijke waarden.

Het OPDC richt zich op leerlingen die, om wat voor reden dan ook, zijn vastgelopen in het onderwijs. We gaan daarbij uit van de mogelijkheden, bieden maatwerk en werken doelgericht aan vaardigheden die nodig zijn om weer aansluiting te vinden bij een vorm van onderwijs, of een andere passende omgeving. We gaan samen voor ontwikkeling en een eigen plek in de maatschappij.

Aanbod

In de route naar inclusief onderwijs is een passend ondersteuningsaanbod van belang. Het aanbod van het OPDC bestaat uit drie verschillende arrangementen. Binnen deze drie arrangementen wordt met leerlingen gewerkt aan doelen op het gebied van executieve vaardigheden, zoals planning en organisatie, werkhouding en concentratie, zelfbeheersing en emotieregulatie. Daarnaast wordt gewerkt aan doelstellingen op het gebied van persoonlijke ontwikkeling, zoals omgang met gezag en autoriteit, zelfinzicht, zelfredzaamheid, weerbaarheid en motivatie. Hieronder zullen de drie arrangementen nader worden toegelicht.

Arrangement Regulier

Binnen het arrangement Regulier ondersteunen we leerlingen uit het Voortgezet Onderwijs die hun weg wat minder makkelijk kunnen vinden en dreigen vast te lopen op hun eigen school.

Doelgroep

Er zijn diverse redenen waarom leerlingen voor dit arrangement worden aangemeld, bijvoorbeeld wanneer een leerling te maken heeft met gedrags- of motivatieproblemen of om andere redenen (tijdelijk) niet meer functioneert binnen een reguliere setting. In sommige gevallen zijn dit leerlingen die door externaliserend gedrag op hun eigen school blijvend onveilig zijn, voor zichzelf en hun omgeving en hierop onvoldoende stuurbaar zijn. Daarnaast kunnen binnen dit arrangement leerlingen met internaliserende problematiek geplaatst worden, voor wie de interne voorzieningen niet toereikend zijn, bijvoorbeeld doordat zij te maken hebben met (school)trauma of (school)angsten. Bij deze leerlingen dient de verwachting te zijn dat de periode van dertien weken, al dan niet met verlenging, toereikend zal zijn om een terugkeer naar de school van herkomst te bewerkstelligen. Ook komt het voor dat leerlingen in het laatste stuk van hun examenjaar op het OPDC geplaatst worden in het Reguliere arrangement, doordat zij om diverse redenen deze laatste fase niet op hun eigen school kunnen afmaken. Bovenbouw leerlingen volgen het PTA van de school van herkomst.

Doelstellingen voor het arrangement

- rust creëren voor alle partijen.
- voortgang schoolwerk monitoren.

- het (her)opbouwen van het vertrouwen in school en in zichzelf.
- gedragsverandering bewerkstelligen.
- herstel van de relatie leerling-school.
- overbruggingsperiode richting een andere vorm van passend onderwijs.

Werkwijze

Een leerling binnen dit arrangement wordt voor een periode van dertien weken aangemeld. De eerste drie weken vormen een observatieperiode. De observatieperiode wordt ingezet om inzicht te krijgen in de mogelijkheden en motivatie van de leerling en van eventuele belemmeringen die een traject in de weg kunnen staan. Via dit maatwerktraject wordt aan de hand van de voor de leerling opgestelde doelen in eerste instantie toegewerkt naar een succesvolle terugkeer op de eigen school. Wanneer dit niet haalbaar blijkt, wordt er samen met ouders, hulpverlening en de eigen school gezocht naar een andere vorm van passend onderwijs. Indien mogelijk begint na het evaluatiegesprek een gefaseerde terugkeer richting de school van herkomst. Het arrangement Regulier biedt tevens nazorg, beschrijft de ondersteuningsbehoefte van de leerling voor in het Ontwikkelingsperspectief van de school van herkomst en geeft handelingsadviezen aan docenten om een succesvolle terugkeer naar de school van herkomst of naar het vervolgonderwijs mogelijk te maken. Op het moment dat de doelstellingen van de leerling niet binnen dertien weken behaald zijn of als er onvoldoende beeld is gevormd omtrent de ondersteuningsbehoefte van de leerling, kan het traject eenmalig met dertien weken worden verlengd. De school dient hiervoor een onderbouwde verlengingsaanvraag bij het samenwerkingsverband te doen.

Tijdens het traject van dertien weken worden de leerlingen door de docenten individueel begeleid bij hun schoolwerk en krijgen zij coaching op hun gedrag. Zo leren de leerlingen bijvoorbeeld hoe zij om kunnen gaan met lastige situaties die zij op school in de omgang met docenten en/of medeleerlingen kunnen tegenkomen. Ten aanzien van het schoolwerk worden de leerlingen op individueel niveau begeleid door de docent die voor de groep staat. Er wordt veel aandacht besteed aan het ontwikkelen van de executieve vaardigheden van de leerlingen. Om de geboden begeleiding ten aanzien van het schoolwerk aan te vullen, wordt er geregeld gebruik gemaakt van de expertise van de vakdocenten vanuit de school van herkomst. Het streven is dat de leerling voldoende instructie krijgt om ervoor te zorgen dat er zo min mogelijk achterstanden of hiaten optreden in het schoolprogramma. De leerling werkt op zijn eigen niveau en uit zijn eigen boeken. Met de school van herkomst worden nauwkeurige afspraken gemaakt over het schoolwerk. Het OPDC heeft als doel het onderwijs van de leerling op een goede manier voort te zetten en vraagt daarom vooraf aan de school van herkomst om planners en toetsen van de lesstof aan te leveren voor de periode dat de leerling is aangemeld. Indien nodig wordt contact gezocht met vakdocenten van de school van herkomst om fysiek of online gerichte instructie te geven. Dit geldt met name voor leerlingen in de bovenbouw in verband met het volgen van hun PTA. Tijdens het verblijf van de leerling is er nauw contact tussen de mentor van de leerling op het OPDC en de contactpersoon van de school van herkomst.

Het arrangement Regulier is erop gericht leerlingen zo toe te rusten dat zij weer kunnen functioneren in het regulier voortgezet onderwijs en in staat zijn om uiteindelijk hun VO-diploma te behalen. Het onderwijsprogramma van het arrangement Regulier bestaat uit uren waarin zelfstandig wordt gewerkt (theorievakken), mentorlessen, themalessen en lessen in het atelier.

Om negatieve patronen op de school van herkomst te kunnen doorbreken, is het voor een groot deel van dit type leerlingen essentieel om tijdelijk op een aparte locatie, in dit geval het OPDC, onderwijs te

volgen. Door letterlijk en figuurlijk uit de situatie te zijn, kunnen alle partijen even op adem komen. Dit is van essentieel belang om de terugkeer naar de school van herkomst succesvol te kunnen maken.

Arrangement Binnenboord

Het arrangement Binnenboord biedt een dekkend aanbod binnen het samenwerkingsverband voor (vermoedelijk) hoogbegaafde leerlingen die dreigen vast te lopen of af te haken binnen het regulier onderwijs of reeds thuis zitten.

Doelgroep

De doelgroep voor dit arrangement zijn VO-leerlingen uit ons samenwerkingsverband met kenmerken van hoogbegaafdheid die vastlopen in het regulier onderwijs of al thuis zijn komen te zitten, omdat zij de aansluiting met het onderwijs zijn kwijtgeraakt. Een IQ-onderzoek is geen voorwaarde. De redenen waarom deze leerlingen vastlopen zijn heel divers en grijpen in elkaar:

- perfectionisme/faalangst/onderpresteren (schoolangst/toets-angst, paniekaanvallen).
- geen aansluiting bij andere leerlingen, gepest zijn.
- over-analyseren: onnodig veel nadenken over allerlei zaken.
- overprikkeling: veel leerlingen zijn hoogsensitief en raken snel overprikkeld en oververmoeid.
- gebrek aan autonomie.
- gebrek aan interne motivatie.
- negatief zelfbeeld, geen zelfvertrouwen.
- onvoldoende ontwikkelde executieve vaardigheden.
- (school)trauma.
- Naast deze HB-gerelateerde factoren hebben een aantal leerlingen ook aanzienlijke problemen in de thuissituatie.

In enkele gevallen kunnen binnen dit arrangement ook leerlingen geplaatst worden met internaliserende problematiek, omdat de verwachting voor deze doelgroep is dat een arrangement met een duur van dertien weken niet toereikend zal zijn om terug te keren in het onderwijs.

Doelstellingen voor het arrangement

- Middels een maatwerk-programma de betreffende (vermoedelijk) hoogbegaafde leerling vanuit zijn of haar zijnskenmerken een dusdanige ondersteuning bieden op het gebied van executieve vaardigheden, mindset en sociaal-emotionele vaardigheden, zodat deze leerling op termijn bij voorkeur naar de eigen school, of anders naar een andere school of onderwijsorganisatie terug kan keren.

Werkwijze

Binnenboord biedt in principe een tijdelijke periode van maatwerk voor leerlingen die vastlopen in het bestaande schoolsysteem. Voor deze groep is meer maatwerk nodig op zowel didactisch gebied als persoonlijke begeleiding. Gezien wordt dat het huidige onderwijsaanbod vaak onvoldoende tegemoet kan komen aan wat deze leerlingen nodig hebben. Bij het arrangement Binnenboord wordt door de specialist hoogbegaafdheid per leerling gekeken welk aanbod passend is, waarbij waar nodig gebruik wordt gemaakt van het onderwijsprogramma van de school of er naar andere mogelijkheden wordt gezocht. De specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften worden verder in kaart gebracht, om een meer eenduidig en structureel aanbod te kunnen realiseren. Sommige leerlingen komen dagelijks, anderen een aantal dagdelen in de week. Zij volgen waar mogelijk het onderwijsprogramma van hun

school van herkomst. Leerlingen krijgen individuele begeleiding bij hun schoolwerk en het werken aan hun eigen doelen. Indien nodig wordt contact gezocht met vakdocenten van de school van herkomst voor gerichte instructie, met name voor bovenbouw leerlingen. De groep Binnenboord bestaat uit maximaal veertien leerlingen.

Inmiddels blijkt een deel van deze leerlingen voor de lange termijn maatwerk nodig te hebben. Deze leerlingen passen niet (meer) in een regulier schoolsysteem. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Over het algemeen zijn er binnen en buiten het samenwerkingsverband geen voorzieningen die deze leerlingen bieden wat zij gezien hun ondersteunings- en onderwijsbehoeften nodig hebben. VSO is in veel gevallen niet beschikbaar en niet passend. Om ook deze leerlingen een plek te bieden in het onderwijs en te voorkomen dat ze thuis (blijven) zitten, is Binnenboord een onmisbaar aanbod binnen het OPDC.

Arrangement Thuiszitters

Het arrangement Thuiszitters is bedoeld voor jongeren die niet meer naar school gaan of waarbij geen sprake van continuïteit in de schoolgang meer is.

Doelgroep

Voor jongeren die thuiszitten biedt het arrangement Thuiszitters een daginvulling die de mogelijkheid behoudt om aan te haken bij het onderwijs. Ook kunnen binnen dit arrangement jongeren geplaatst worden die de stap terug naar het onderwijs willen maken, maar daar nog niet aan toe zijn. Voor deze groep biedt het arrangement een laagdrempelige opstap richting het onderwijs.

Doelstellingen voor het arrangement

- Jongeren die de connectie met school (deels) hebben verloren weer bij de school (het onderwijs) betrekken.
- Kwetsbare leerlingen ondersteunen bij het opbouwen en/of in stand houden van de schoolgang.

Indicatoren

De jongere...

- komt letterlijk en/of figuurlijk weer van de bank.
- gaat de deur weer uit.
- gaat weer activiteiten aan en heeft daar voldoening van.
- maakt op een adequate manier contact.
- gaat de samenwerking binnen een onderwijssetting aan.
- komt uit de uitzonderingspositie.
- gaat weer deel uitmaken van het onderwijs.
- ziet weer mogelijkheden voor verdere ontwikkeling.

Werkwijze

Binnen dit arrangement worden jongeren geplaatst voor een afgebakende periode. Dit betreft een observatietraject, waarin gezocht wordt naar een passende vervolgplek. Het kan ook gaan om overbruggingsperiode naar een passende vervolgplek, bijvoorbeeld wanneer de jongere daarvoor op een wachtlijst staat. De jongeren binnen dit arrangement worden begeleid door een docent van het arrangement Thuiszitters. De jongere wordt uitgenodigd op het OPDC om samen aan de slag te gaan, een ontwikkelproces te starten waarin het 'zijn' van de jongere centraal staat. Hierbij kunnen

verschillende activiteiten worden ingezet, bijvoorbeeld op creatief gebied of door middel van bewegen. Er wordt op een empathische manier aangesloten bij de belevingswereld van de jongere. De jongere zelf is het vertrekpunt, samen wordt bepaald wat er gedaan gaat worden, waaraan we (spelenderwijs) gaan werken. Er zullen blokkades, drempels, onzekerheden, angsten en frustraties tegengekomen worden. Door deze niet uit de weg te gaan, zullen succeservaringen ontstaan. De basis is contact maken, samenwerken en in gesprek gaan. Opbrengst is er altijd. Van de opvallendheden en aandachtspunten, binnen de samenwerking en vanuit observaties, wordt verslaglegging gedaan. De mogelijkheden van de jongere worden in kaart gebracht. Desgevraagd volgt er advies voor vervolgstappen. Leerlingen met een verzuimachtergrond zijn vaak bij de start van het traject verminderd belastbaar en volgen een opbouwprogramma waarbij de onderwijstijd telkens toeneemt. Het kan voorkomen dat de jongere, na het volgen van het arrangement Thuiszitters, zo'n grote ontwikkeling heeft doorgemaakt dat hij of zij de overstap kan maken naar het arrangement Regulier of het arrangement Binnenboord, waarin de jongere (weer) leert te functioneren binnen een groep. Binnen één van deze arrangementen kan de jongere verder worden toegerust om vanuit daar de stap (terug) te maken richting de reguliere VO-setting of een VSO-setting. Voor een dergelijke overstap naar een ander arrangement zal een vernieuwde aanvraag gedaan moeten worden.

Het arrangement Thuiszitters is een cruciaal aanbod binnen het OPDC. Het samenwerkingsverband heeft immers een wettelijke verplichting om een aanbod te hebben voor thuiszitters. De schoolcontext van de interne voorzieningen op de scholen biedt voor deze doelgroep onvoldoende veiligheid. Een externe, kleinschalige locatie is noodzakelijk gebleken.

Mogelijkheden voor verbreding aanbod

Route via Aan de Slag

Het doel van het OPDC is terugkeer naar onderwijs. Dit kan regulier onderwijs (VO) zijn, voortgezet speciaal onderwijs (VSO) of vervolgonderwijs. Hoewel in het traject nadrukkelijk doorstroom naar onderwijs als doel wordt gesteld, sluiten we niet uit dat een enkele leerling gebaat zal zijn bij toeleiding naar arbeid. In het OPDC zal nauw samengewerkt worden met Stichting Aan de Slag, zodat een eventuele doorstroom via die route soepel verloopt. Andersom kunnen er ook jongeren via Aan de Slag de weg terugvinden naar onderwijs door (deels) een overstap te maken naar een arrangement binnen het OPDC.

Route hulpverlening

Voor sommige leerlingen geldt dat de ondersteuningsbehoefte dermate groot is dat de nadruk ligt op hulpverlening rondom de leerling en zijn context. In dat geval kan er sprake zijn van overbrugging naar een vorm van hulpverlening. Hierbij zal het Centrum voor Jeugd en Gezin en leerplicht betrokken worden.

Route observatieklas J.H. Donnerschool

Binnen het samenwerkingsverband biedt VSO J.H. Donnerschool in de Glind een observatieklas voor leerlingen met een complexe ondersteuningsvraag. Vanuit het OPDC kan de route via deze observatieklas worden ingezet, om gebruik te maken van de specialistische expertise binnen de J.H. Donnerschool.

Overstapcoaching VO-MBO

In het schooljaar 2021-2022 werd vanuit SWV POBV opgemerkt dat een groot aantal leerlingen, om diverse redenen, moeite had met de overstap van het VO naar het MBO. Duidelijk werd dat deze leerlingen behoefte hebben aan extra begeleiding om succesvol op het MBO te starten en daar te blijven. Iemand die, in de eerste fase op het MBO, met hen meekijkt, uitleg geeft, informatie doorneemt, hen stimuleert en spiegelt. Iemand die zorgt voor een zachte en veilige landing op het MBO. Zonder deze extra begeleiding zouden veel van deze leerlingen vroegtijdig afhaken en zo voortijdig schoolverlater (VSV'er) worden.

Vanuit het Steunpunt Passend Onderwijs wordt het belang aangegeven van een goede overdracht van leerlingen van het VO naar het MBO. Dit is beschreven in een interne beleidsnotitie van het SWV POBV. De overgang van het VO naar het MBO is een kwetsbaar moment in de schoolloopbaan. Dit geldt met name voor veel leerlingen uit het voortgezet speciaal onderwijs (VSO), praktijkonderwijs en voor vmbo- en havoleerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. In het VO maakt 15% tot 20% van de leerlingen gebruik van extra ondersteuning. Voor deze groepen is het risico dat zij in het MBO vastlopen of uitvallen twee keer zo hoog dan bij 'reguliere' MBO-studenten. Vooral in het eerste jaar is de uitval in het MBO groot. Een doorgaande onderwijs- en ondersteuningsleerlijn is voor jongeren met een extra ondersteuningsbehoefte van wezenlijk belang.

Doelstellingen van overstapcoaching:

- betere overgang van VO naar MBO.
- het voorkomen en bestrijden van verzuim en voortijdig schoolverlaten.
- netwerkversterking tussen VO en MBO.

Het OPDC lijkt een geschikte plek om de begeleiding bij de overstap van het VO naar het MBO onder te brengen. Naar verwachting bedraagt de inzet van een 'overstapcoach VO-MBO' ongeveer een dag in de week. Voor deze begeleiding is een subsidie beschikbaar gesteld vanuit het VSV-programma vanuit de gemeente Ede. Met deze gelden kunnen de personele lasten die hiermee gemoeid zijn, worden gedekt. Behalve naar het MBO kan een leerling ook de overstap maken naar de VAVO.

Inzet digitaal afstandsonderwijs

Voor sommige leerlingen is het door hun fysieke en/of mentale situatie niet mogelijk om (volledig) naar school te kunnen komen. Voor deze groep leerlingen kan het volgen van digitaal afstandsonderwijs een uitkomst bieden om hen toe te leiden naar een diploma of vervolgopleiding. Het recht op digitaal afstandsonderwijs wordt wettelijk vastgelegd, schrijft minister Paul voor Primair en Voortgezet Onderwijs¹⁵. Het aanbieden van digitaal afstandsonderwijs kan binnen het OPDC in de toekomst van grote meerwaarde zijn. Het OPDC kan in dit kader fungeren als ontwikkelplek. De mogelijkheden voor digitaal afstandsonderwijs worden verkend in samenwerking met VSO J.H. Donnerschool in de Glind.

Vaste vakdocenten

Voor leerlingen die langere tijd gebruikmaken van het OPDC wordt, met name in de bovenbouw, regelmatig contact gezocht met vakdocenten van de school van herkomst om op afspraak individuele instructie te geven. Dit kan op locatie of online. Het is belangrijk dat dit aanbod wordt uitgebreid met het inzetten van vaste vakdocenten op het OPDC. Dit zou geboden kunnen worden door een (nader in te vullen) vorm van samenwerking met de scholen uit het samenwerkingsverband.

¹⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/05/10/kabinet-toekomstbestendig-passend-onderwijs-voor-elk-kind>

Talentontwikkeling en loopbaanbegeleiding

Leerlingen die gebruikmaken van het OPDC bevinden zich in een fase waarin duidelijk wordt wat zij nodig hebben om zich te kunnen ontwikkelen. Toekomstperspectief is een belangrijke factor die kan bijdragen aan de motivatie en doelgerichtheid van de leerling. Het OPDC wil leerlingen ondersteunen in hun zoektocht naar het toekomstperspectief op het gebied van onderwijs en arbeid. Hiervoor zien we verschillende mogelijkheden:

- het afnemen van een intelligentie- of talententest.
- loopbaanbegeleiding, waarin verschillende profielen en vakgebieden worden verkend.
- het aanbieden van verschillende activiteiten in samenwerking met Veens Welzijn.
- het aanbieden van stages in samenwerking met Stichting Aan de Slag.

Samenwerking

Binnen alle arrangementen wordt nauw samengewerkt met de betrokken ketenpartners. De samenwerking met onder andere het jeugdwelzijnswerk, het Centrum voor Jeugd en Gezin, de jeugd-GGZ, afdeling leerplicht en andere betrokken partijen binnen gemeenten maakt het mogelijk om tot een integrale aanpak te komen. Dat integrale beleid is voor deze doelgroepen van essentieel belang¹⁶. Door zorg en onderwijs samen te brengen op school, kunnen oplossingen geboden worden voor de problemen waar leraren, kinderen en ouders nu in het passend onderwijs op de reguliere scholen tegenaan lopen. Door de zorg naar school te brengen, worden ook ouders ontlast¹⁷. Deze integrale aanpak sluit aan op de Preventieaanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), waarmee gemeente Veenendaal in mei 2024 gestart is. Deze preventieaanpak is erop gericht met meerdere domeinen samen te werken, om op die manier de mentale gezondheid van jongeren te vergroten en een positieve, gezonde en veilige leefomgeving voor jongeren te creëren¹⁸. Vanuit een regionale functie kan het OPDC de samenwerking uitbreiden naar de verschillende gemeenten in de regio. De samenwerking met verschillende partijen en de wijze waarop zal hieronder worden beschreven.

Kennis en expertise delen op de VO-scholen

Vanaf schooljaar 2024-2025 zijn de VO-scholen binnen het Samenwerkingsverband Barneveld Veenendaal gestart met interne voorzieningen. De deskundigen van Overstag stellen hun kennis en expertise ter beschikking om de scholen te voorzien van ondersteuning in de begeleiding van de specifieke groep leerlingen die (tijdelijk) in de interne voorzieningen verblijven. De medewerkers van de interne voorzieningen en van het OPDC kunnen ervaringen met elkaar uitwisselen in bijvoorbeeld een intervisiegroep.

Samenwerking met Centrum voor Jeugd en Gezin en GGD

Het is belangrijk om onderwijs en zorg samen te laten oplopen. Het OPDC heeft een vaste contactpersoon bij het CJG die aansluit tijdens het intakegesprek en eventueel kan meedenken in een passend jeugdzorgaanbod. Hiervoor is het belangrijk om samen te werken met andere partners, zoals Veens Welzijn, de GGD en leerplicht. Verder kan het aanbod verbreed worden door bijvoorbeeld jeugd GGZ-instellingen of andere jeugdzorgaanbieders in staat te stellen interne trainingen te verzorgen voor leerlingen binnen het OPDC. Ook het aanbieden van opvoedingsondersteuning, ambulante trajecten en groepsaanbod op maat (denk aan SoVa-training) zouden hierin een plek kunnen krijgen. Op deze manier kan de systemische aanpak vorm krijgen binnen het OPDC. Naast de vaste contactpersoon kunnen ook andere medewerkers met specifieke expertise vanuit het CJG worden ingezet in het OPDC. Als het gaat om zorgelijk verzuim en belastbaarheid van leerlingen is een samenwerking met de jeugdarts van de GGD essentieel.

De invulling van de samenwerking met bovenstaande partijen en hun inzet en betrokkenheid bij het OPDC is in ontwikkeling. Het CJG heeft een voorstel gedaan, waarin aangegeven wordt wat zij aan aanbod en inzet van medewerkers willen investeren in het OPDC. Hierover zullen in de komende periode afspraken worden gemaakt.

¹⁶ Netwerk Leidinggevenden Passend Onderwijs. (2024). *Position Paper Thuiszitters en thuisonderwijs*. Geraadpleegd op 22 juni 2024, van <https://netwerklpo.nl/uploads/content/Position-paper-Thuiszitters-en-thuisonderwijs.pdf>.

¹⁷ <https://iederin.nl/inclusief-onderwijs-verhelpt-problemen-weg/>

¹⁸ <https://www.derijnpst.nl/lokaal/maatschappelijk/1034726/veenendaal-start-met-aanpak-opgroeien-in-kansrijke-omgeving>

Inzetten van (verzuim)coaches in samenwerking met leerplicht

Het is voor scholen en ouders moeilijk om jongeren die thuiszitten of het onderwijs voortijdig verlaten goed te kunnen begeleiden als zij niet op school komen. Vanzelfsprekend probeert iedere school eerst interne ondersteuning te bieden. Als dit onvoldoende resultaat heeft, kunnen er (verzuim)coaches worden ingezet. De begeleiding door een (verzuim)coach is erop gericht de jongere in beweging te brengen, zodat de schoolgang en het leren (weer) worden hervat en het welbevinden verbetert. Het uiteindelijke doel is het behalen van een diploma of startkwalificatie passend bij de capaciteiten van de betreffende jongere¹⁹. Mogelijk kunnen jongerenwerkers van Veens Welzijn, in samenwerking met leerplicht en de gemeente, een rol spelen als (verzuim)coach binnen het OPDC. Een aanvulling hierop zou kunnen zijn om afdeling leerplicht spreekuur te laten houden op het OPDC.

Gemeenten

In samenspraak met gemeente Veenendaal wordt er gezocht naar passende huisvesting voor het OPDC. Gezien de doelgroep is een neutrale plek, onafhankelijk van een bestaande school, essentieel. In bijlage 3 is verder uitgewerkt welke randvoorwaarden nodig zijn voor een optimaal aanbod. Als het gaat om leerlingvervoer voor leerlingen die buiten Veenendaal woonachtig zijn en gebruikmaken van het OPDC, kan met omliggende gemeenten de samenwerking worden gezocht.

¹⁹ <https://www.scalaonderwijsadvies.nl/aanbod/expertisen/verzuimcoaches.html>

Risico's en kansen

Het voorliggende plan kent een aantal risico's en kansen die hieronder worden beschreven.

Risico's die het voortzetten van het OPDC belemmeren

- Onvoldoende besef van urgentie bij bestuurders voor het continueren van het OPDC.
- Onvoldoende samenwerking tussen de verschillende scholen binnen het samenwerkingsverband.
- Onvoldoende financiële middelen.
- Onvoldoende gekwalificeerd personeel.
- Geen passende huisvesting.

Risico's bij het ontbreken van een OPDC binnen het samenwerkingsverband

- Stijging van het aantal thuiszitters: cijfers van de uitstroom van de verschillende arrangementen die aangeboden worden binnen het OPDC laten zien dat deze bijdragen aan het voorkomen en het verminderen van het aantal thuiszitters.
- Stijging van het aantal Toelaatbaarheidsverklaringen voor VSO: voor een deel van de leerlingen van het OPDC betekent dit het behouden van deze leerlingen voor regulier onderwijs.
- Stijging kosten leerlingenvervoer: meer leerlingen naar het VSO betekent meer leerlingen die aanspraak maken op leerlingenvervoer.
- Stijging kosten jeugdzorg: bij de leerlingen die gebruikmaken van arrangementen van het OPDC wordt altijd jeugdzorg betrokken. Voor een aantal leerlingen geldt dat door deelname aan het arrangement voorkomen wordt dat jeugdhulp geïntensiveerd of opgeschaald moet worden. Cijfers hiervan zijn niet bekend, maar het Centrum voor Jeugd en Gezin heeft bij monde van de directeur hier zorgen over uitgesproken.
- Meer leerlingen die uitstromen naar arbeid, bijvoorbeeld via de Stichting Aan de Slag.

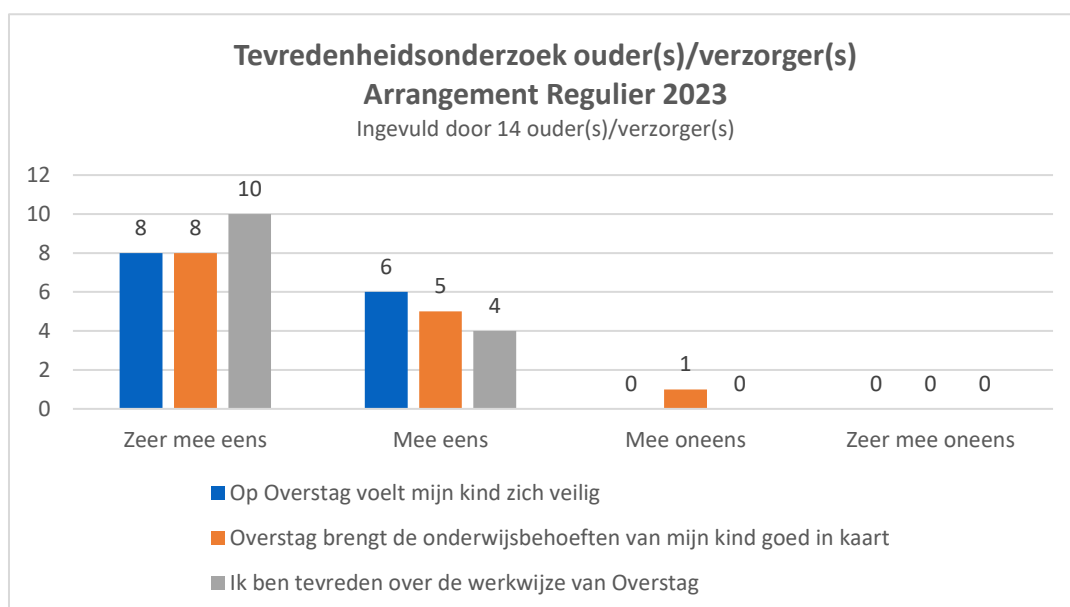
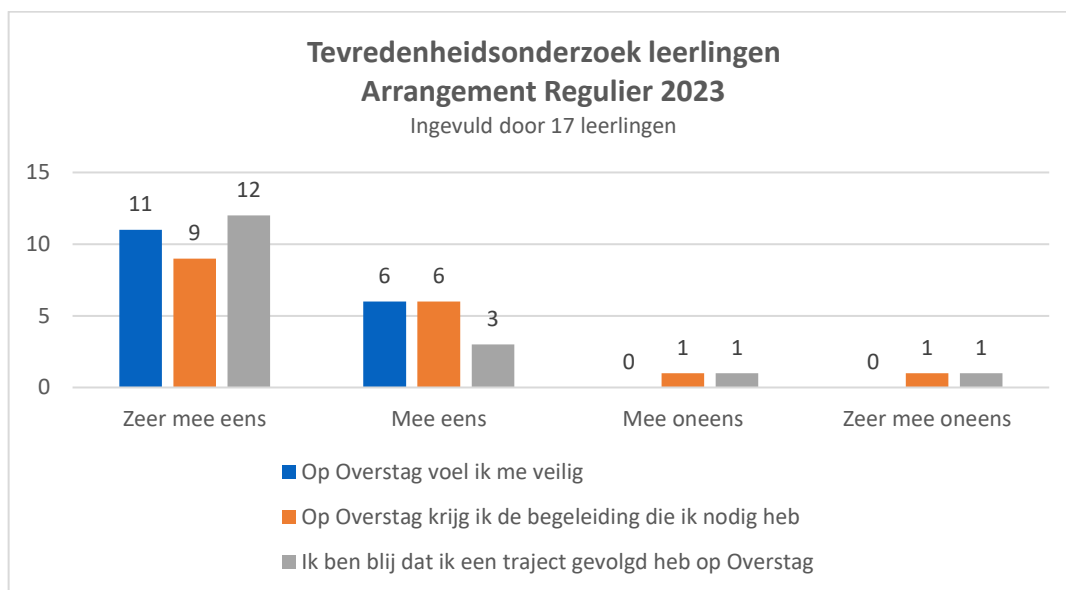
Kansen voor de toekomst

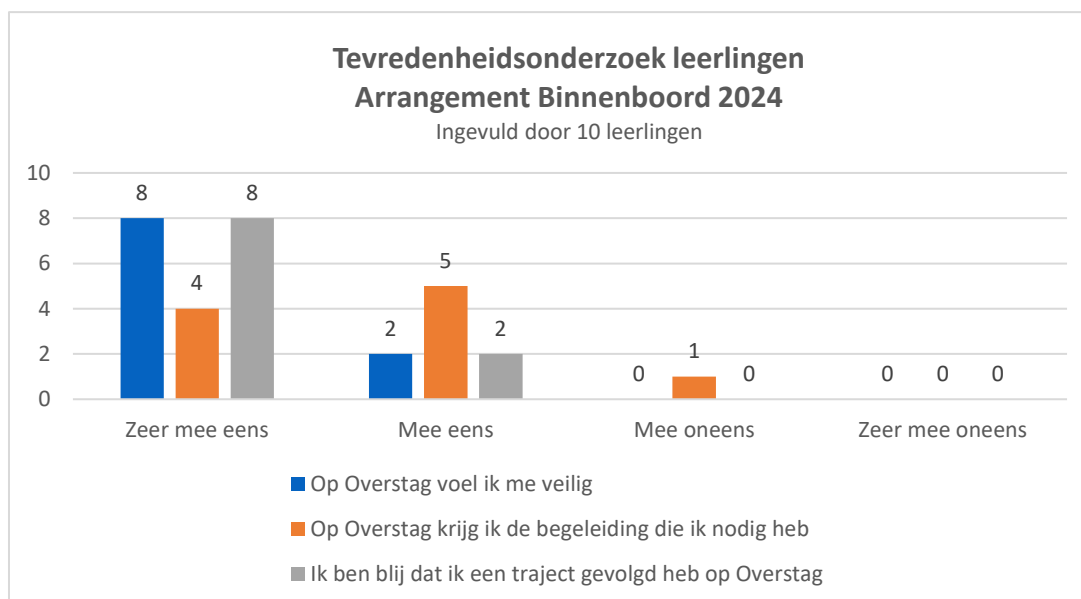
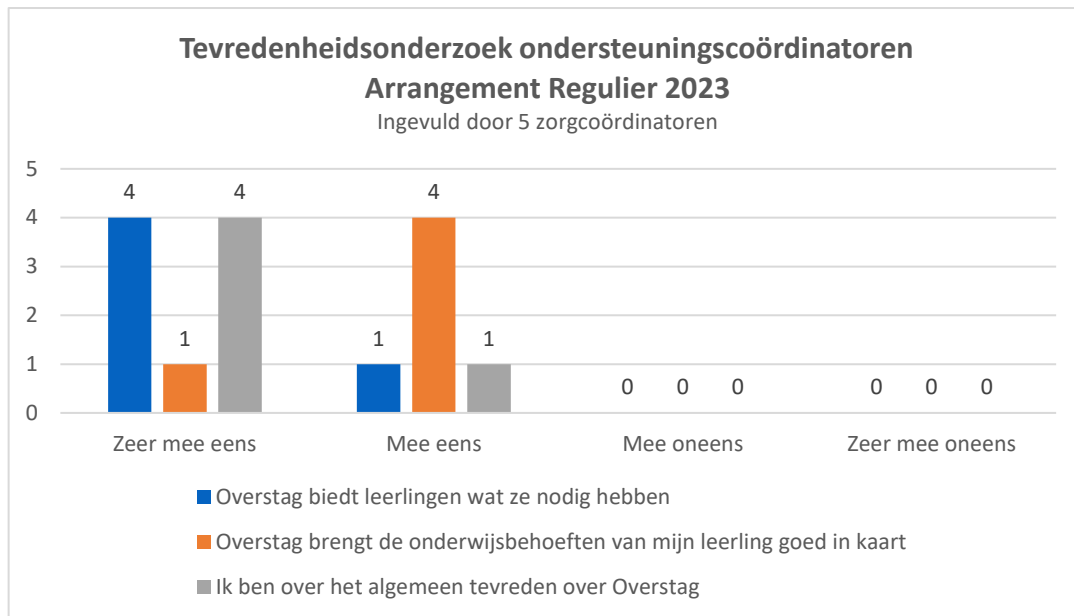
Om de kwaliteit en het aanbod voor (kwetsbare) leerlingen te blijven verbeteren, is het voor het OPDC goed om zich te blijven ontwikkelen en bij te dragen aan de route naar inclusief onderwijs. In het voorgaande hoofdstuk zijn een aantal mogelijkheden voor samenwerking genoemd die nader zullen worden uitgewerkt. Deze kansen kunnen bijdragen aan een nog breder aanbod binnen het samenwerkingsverband en in de regio.

Ervaringen uit de praktijk

Na afloop van ieder gevolgd traject op het huidige Overstag wordt de leerlingen en hun ouders gevraagd om een tevredenheidsonderzoek in te vullen. Dit onderzoek bestaat uit een aantal vragen die betrekking hebben op de sfeer, de werkwijze, de begeleiding, de veiligheid en andere onderdelen die van belang zijn. Ook wordt aan het einde van het schooljaar aan de ondersteuningscoördinatoren van de scholen uit het samenwerkingsverband gevraagd om eenzelfde soort tevredenheidsonderzoek in te vullen. De resultaten van deze onderzoeken worden op Overstag jaarlijks geëvalueerd ten behoeve van de kwaliteitsverbetering van de voorziening. Hieronder zijn drie tabellen te vinden, waarin ter illustratie van de drie verschillende groepen respondenten een aantal geselecteerde vragen en de bijbehorende resultaten zijn weergegeven.

Naast het invullen van een aantal enquêtevragen, zijn de respondenten vrij om een open reactie te geven. Hieronder is een aantal reacties te lezen van ouders die zij na afloop van het traject van hun kind hebben gegeven. Uiteraard zijn de persoonsgegevens omwille van de privacy geanonimiseerd.

“Ik ben superblij met alle begeleiding van onze dochter op Overstag. Milou kon tot rust komen, heeft veel geleerd over hoe zij zelf in elkaar zit en is weerbaar geworden. Ze kan nu echt met voldoende bagage de volgende stap zetten”.

“Wij zijn zeer tevreden hoe het traject verlopen is met Ilias. Hij startte het traject met tegenzin, maar kwam er veel beter uit. Hij had dit traject echt nodig en wij zijn blij als ouders dat dit mogelijk was bij jullie. Nogmaals bedankt”.

"Ik ben jullie enorm dankbaar voor wat jullie voor onze dochter betekend hebben. De insteek was een aantal weken, het werd tot einde schooltijd, maar zonder jullie inzet was het ook einde schooltijd geworden... Echter was onze dochter dan een vroegtijdige schoolverlater geworden, zonder dat haar problematiek daar eigenlijk echt reden voor gaf. Jullie geloofden in haar en hielden haar op de rit. Daardoor bleef zij gemotiveerd en kregen wij als ouders ook weer wat vertrouwen terug in het schoolsysteem. Ik hoop dat jullie nog heel lang kunnen blijven doorgaan met jullie noodzakelijke werk. Maar eigenlijk zou elke 'normale' middelbare school moeten zijn zoals jullie, dan zouden er gewoon geen kinderen meer tussen wal en schip vallen. Dank!"

Bijlagen

Bijlage 1: Bouwstenen verzuimaanpak POBV

Bijlage 2: De MAZL aanpak

Bijlage 3: Beschrijving van het aanbod t.b.v. de begroting

Bijlage 4: De begroting

Bijlage 1: Bouwstenen verzuimaanpak POBV

Bouwstenen verzuimaanpak POBV

*partners: zorgcoördinator (zoco), leerplichtambtenaar (LPA), samenwerkingsverband (SWV), jeugdarts en hulpverleners

**ook: zorgteam of Commissie van Begeleiding

Bijlage 2: MAZL aanpak

Regionaal is afgesproken dat de MAZL aanpak leidend is als het gaat om thuiszitters. MAZL staat voor Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen²⁰. De basis van MAZL is dat iedere leerling die niet op school is, direct opvalt en aandacht krijgt. MAZL geeft duidelijke kaders aan voor wie op welk moment aan zet is en verantwoordelijkheid draagt. Het implementeren van deze aanpak vraagt tijd. Eenmaal ingezet levert MAZL winst op voor zowel het individu als het collectief.

MAZL gaat uit van eigen kracht van ouders en leerlingen en van gedeelde verantwoordelijkheid. Gespreksvoering gebeurt vanuit zorg en aandacht en ouders zijn altijd betrokken. De criteria vanuit MAZL geven duidelijke kaders aan, waarmee school met ouders in gesprek kan gaan. Daarnaast is de betrokkenheid van de jeugdarts belangrijk. De eerste stappen van de MAZL aanpak beginnen op de school waar de leerling is ingeschreven.

De werkwijze binnen MAZ bestaat uit de volgende stappen:

1. De ziekmelding komt binnen op de school van inschrijving, waarbij er vragen worden gesteld over het ziektzijn. De antwoorden worden genoteerd in het leerlingvolgsysteem (lvs).
2. School neemt contact op met ouders na de ziekmelding, vanuit zorg en belangstelling. De uitkomst van het gesprek wordt geregistreerd in het lvs.
3. School gaat in gesprek met ouders en leerling bij zorgwekkend verzuim (4^e ziekmelding in 12 weken óf vanaf de 7^e schooldag aaneengesloten ziek). Dit wordt vastgelegd in het lvs.
4. Optioneel: overleg met de jeugdarts.
5. School vraagt een consult aan bij de jeugdarts en legt ouders en leerling het doel van het consult uit. De jeugdarts heeft geen controlerende rol en staat naast ouders en de leerling.
6. Consult bij de jeugdarts. Samen met ouders en leerling wordt probleemanalyse en een plan van aanpak gemaakt. De jeugdarts stuurt een terugkoppeling naar school en een kopie hiervan naar ouders en leerling.
Inzet van (de expertise van) het OPDC kan een onderdeel zijn van het plan van aanpak.
Indien nodig kan leerplicht worden ingeschakeld.
7. School monitort het ziekteverzuim. Samen met ouders, leerling en jeugdarts monitort school de zorg en begeleiding, zoals vastgelegd in het plan van aanpak.
8. A. ziekteverzuim stopt
B. ziekteverzuim blijft bestaan. Het plan van aanpak wordt geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Zo nodig wordt er opnieuw een gesprek met de jeugdarts aangevraagd en/of andere hulpverleningsinstanties worden betrokken. Het OPDC kan worden betrokken en zo nodig ingezet worden om schoolgang weer op gang te brengen of te continueren.

MAZL vraagt een gezamenlijke aanpak van school, jeugdarts, leerplicht en samenwerkingsverband. Door een goede samenwerking ontstaat een effectieve aanpak van ziekteverzuim.

²⁰ <https://www.ncj.nl/wp-content/uploads/2023/07/230726-MAZL-Handboek.pdf>

Bijlage 3: Beschrijving van het aanbod t.b.v. de begroting

Het aanbod

Het huidige aanbod van het OPDC bestaat uit drie verschillende arrangementen, te weten:

- Arrangement Regulier (de “reguliere” Overstagleerlingen): 8 leerlingen
- Arrangement Binnenboord (de hoogbegaafde leerlingen): 14 leerlingen
- Arrangement Thuiszitters: 8 leerlingen

Dit betekent dat we op dit moment ruimte hebben voor **30 leerlingen** op hetzelfde moment.

Personele bezetting

Hiervoor hebben we aan bemensing het volgende nodig:

- Arrangement Regulier: 0,9 fte (incl. 0,1 K&C)
- Arrangement Binnenboord: 1,5 fte (incl. 0,1 K&C)
- Arrangement Thuiszitters: 1,0 fte
- Coördinatie: 0,6 fte
- Gedragsdeskundige: 0,6 fte
- Bewegingsonderwijs: 0,3 fte
- Overstapcoach VO-MBO: 0,2 fte (subsidiegeld)

Dit betekent dat we in **totaal 4,9 fte** nodig hebben, exclusief de inzet van een overstapcoach VO-MBO.

Fysieke ruimte

Om dit aanbod te realiseren hebben we aan fysieke ruimte minimaal het volgende nodig:

- 2 groepsruimtes (lokalen)
- 1 atelier
- 3 kantoren / spreekruimtes
- 1 groepsruimte (pauze/huiskamer)
- Magazijn
- Keuken
- Toiletten
- Een buitenruimte

Overig

Ook zijn er huisvestingslasten, facilitaire kosten en overige lasten die behoren tot het kostenoverzicht van het OPDC. Deze kosten zullen worden meegenomen in de begroting die door de controller van het Samenwerkingsverband Barneveld Veenendaal wordt aangeleverd.

Bijlage 4: De begroting

Op totaalniveau worden de kosten voor het OPDC als volgt ingeschat:

• Formatieve inzet 4,9 FTE - totaalkosten personeel	€ 465.000
• Huisvestingslasten - nog afhankelijk van de nieuwe locatie	€ 60.000
• Leermiddelen en overige kosten	€ 30.000
<u>Totale kosten:</u>	<u>€ 555.000</u>

De opbrengsten voor het OPDC zien er als volgt uit:

• Opbrengst leerlingplekken vanuit de scholen	€ 333.000
• VSV subsidie	€ 50.000
<u>Totale opbrengst:</u>	<u>€ 383.000</u>

De opbrengsten leerlingplekken zijn gebaseerd op 30 plekken x 40 schoolweken x 75% (aanwezigheid) x € 370 (tarief VO plus PRO/LWOO-tarief) = € 333.000

Opbrengst - kosten: € 172.000

Het SWV draagt uit collectieve middelen € 172.000 per jaar bij aan het OPDC.